

S e m n a l

VIRGIL MUNTEANU

O fabulă

Detașamentul criticilor mărsăluiește în aceeași direcție. Alcătuit, după firea lucrurilor, din oameni mai vîrstnici sau mai tineri, cu structuri diferite, cu opțiuni diverse, detașamentul criticilor de teatru are un singur obiectiv: dezvoltarea mișcării teatrale din România socialistă; cu țelul ei definitoriu de factor important și activ în educația comunistă și culturală a societății; cu marile ei succese; cu vremelnicele și inerentele neîmpliniri; în toată amploarea ei; în toată vasta ei diversitate!

Pe direcția de mers, unică și ireversibilă, detașamentul înaintează răsfirat, fiecare ținînd pasul după puteri; unii în frunte, bravi și vrednici, mulți mai la mijloc, unii către coadă, cîțiva pe de lături, căutîndu-și încă locul convenit sau rîvnit. Repet, pe aceeași direcție de mers. Văd, din locul unde mă aflu, un confrate mai gălăgios ca toți. E mai pe margine, deocamdată, încă nu și-a fixat poziția, sau încă nu și-a găsit-o, dar e grăbit și, grăbit fiind, nu prea atent și nici prea grijuliu cu ceilalți. În vinzoleala lui dezordonată, mai calcă pe cineva pe picior, mai scapă altcuiva un cot în coaste, fără supărare, așa-i la drum, respectul, politețea nu i-au încăput în raniță. Și nici modestia. Și nici alte câteva lucruri foarte necesare. Dar lui nu-i prea pasă, el știe una și bună: zgomotul, fiindcă dacă e zgomot, se aude mai de departe decît sunetul, cit e el de sunet, și el vrea să fie un tip zgomotos, el se vrea auzit oricum. Are o strategie de mers unică în felul ei și,

din punctul lui de vedere, invulnerabilă! Decalogul după care se călăuzește începe cu „Cine e persoana? (autorul, directorul, regizorul, actrița?)” și se încheie cu „Niciodată primul!” Punc mîna pe condei numai după verificarea minuțioasă a tablei lui de legi. Și se exprimă dur, sigur de el, în valuri de laude sau de injurii, cu o liniște senină, vecină cu indiferența rece, ca un împărat al verdictului. Toate astea însă nu-i compun portretul. Abia dacă-i conturează strategia, dealtfel, înfinit mai nuanțată. Ca să-l înțelegem cel mai bine, trebuie să știm despre el că nu-i place să fie niciodată singur. Nu poate să fie singur. Alături trebuie să se afle întotdeauna cineva. Nu oricine! CINEVA! Scrie despre un teatru? În fruntea teatrului trebuie să stea cineva. Un dramaturg intrat în manualele de Limba română, un regizor cu cel puțin trei spectacole montate la cel puțin o mie de kilometri de propriul teatru, mă rog, ceva de soiul ăsta! Restul teatrelor nu-l interesează. Restul teatrelor nici nu există! Scrie despre un dramaturg? Dacă e clasic, să nu fie Shakespeare, că despre ăsta prea scriu toți și, pe urmă, e mai greu să-l dărîmi. Deo-

camdată. Dacă e cineva de prin umbroasa dramaturgie a Renașterii, ei bine, cu ăștia poți face lucruri mărețe, poți să-i trimiți să doarmă mai departe, sau, mai știi, poți iankottiza și ai dat lovitură. Mult mai greu e cu dramaturgii noștri. Cei cu pe puțin zece piese jucate nu-s o problemă. Marile lor merite, pe care el însuși le-a relevat încă de la începuturi, se fac din nou simțite, spre gloria, spre faima și așa mai departe... Dacă e mai tânăr, aici se schimbă lucrurile. Mai-tînărul ori scrie cumva să-i dea lui prilejul să tragă o raită prin Beckett, Albee, Arrabal, și pe aleca asta să înalte și bustul tînărului nostru; ori scrie, nefericitul, despre țărani și atunci văz-și singur de drum.

Cu regizorii, da, cu unii regizori se însoțește bucuros. Condiția e ca regizorul ales să fie o somitate, un maestru. Sau un tînăr regizor care încă din fașă călca în picioare tradiția, necruțînd nici textele, nici actorii, nici puținii spectatori, nici fondul de montări.

Criticul nostru, cu aerul că-i singurul care-l înțelege pe tînărul regizor, cu aerul că-i printre puținii care văd în el un Artaud, un Grotowski, intră în delir: haosul de pe scenă e un cosmos; înclceala împiedicată e semnul marilor neliniști care ne bintuie; un figurant mahmur scapă halebarda în timpul celei mai șoptite scene din spectacol: este, n-ați priceput, bubuiul prevestitor al destinului ce vine să zguduie scena lumii... și tot așa.

Cum se vede el pe sine, e lîmpe, se vede turnat în bronz, așezat în piața Teatrului Național, cu cîțiva confrăți — numiți de el — basoreliefați pe soclu.

Cum e în realitate? Ca șoricelul acela, știți dumneavoastră, cocotat pe ceața elefantului, mărșăluind peste pod; topăind pe ceața elefantului cu lăbuțele lui de tot firave și chițăind cit îl țin plămîniul lui de șoricel: „Ce le mai tropăim!”

